

~~1.39.3~~
~~2.50~~

ИЛЛА-ӨЛӨКСАН

КОМІ КОМСОМОЛ

ДА ГІКТСА

ОВМӨС КЫПӨДӨМ

КОМІ ЊІГА ДЕЗАНІН

1

9

2

9

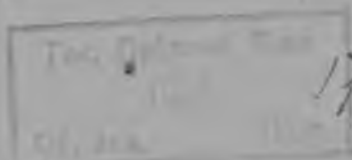
~~120-9~~
~~200.~~

Том војтырлы библіотечка.
Коми-3
2-1079

ІЛЛА-ӨЛӨКСАН

КОМІ КОМСОМОЛ
да сиктса овмөс кыпөдөм

Редактсјааліс
Н. Молчанов.

КОМІ ЊІГА ЛЕҘАНИН
Сыктывдинкар—1929

А. ИСТОМИН. Комсомол и коллективизация сельского хозяйства.

Отпечатано в типографии
Коми госиздата
в колич. 2500 экз.
Облвт № 126
1 9 2 9

уя
ов
ар

нї
то
нї
тї
зї
їь

ш
їа
б
т
у

к
л

К Ы В В О З

Комі областын унжык јѳзыс вірму-дорын ужалѳны. Том војтыр унаѳн кѳејѳны асеыныс овмѳссѳ јѳткыштны војѳ, лѳѳѳѳны выль-нога— артеља овмѳс (колхозјас).

Ѳнѳѳ-на комі кыв-вылын ез вѳвны тащѳм ѳгајасыс, кодјас ескѳ індісны туж да путмѳдісны том војтырѳс выль-ногѳн овмѳссѳ лѳѳѳѳны. Тајѳ ѳгаѳѳ, выль-нога овмѳс лѳѳѳѳѳѳм-јывыс, том јѳзлы гѳжѳма первој-на. Ѳні мѳјан комі том војтырлѳн зев-на еща прѳмерјас овмѳс выль-ногѳн лѳѳѳѳѳѳм-јывыс. Тајѳ ујас сѳмын-на бостѳѳны.

Ѳгаын гѳжѳма партѳја да правѳтельствоыс шуѳмјасѳѳ вірму ужалѳм кыпѳѳѳѳм-јылыс да артељ-јасѳ ѳтувтѳѳѳм-јылыс. Сѳјѳ шуѳмјасѳѳ колѳ тѳѳны быд комсомѳлѳчлы, быд том мортлы. Тајѳ ѳгаыс том војтырлы сетас ѳтѳѳг тѳѳмасны кыѳі колѳ уж пуктыны вірму ужалѳм кыпѳѳѳѳм-куча.

Ѳгаѳѳ гѳжны заводѳттѳѳ мѳ шыѳѳѳчылѳм јачеј-кајасѳ, корлѳм најѳс гѳжны вірму-бердын, кол-лектѳвјас-бердын ужалѳм-јылыс. Јачејкајас ѳкод

воча ез шыасны. Өни щоктам нигасө лыддөм-
ббрын гижны Обкоммолө либө Коми нига лезанинө,
кущөма кажитчө нигаыс, мыжжас оз тырмыны
гижодас да мыжжас колө содтыны.

Тажө нига оз мешайтчы нөбны быд комсомо-
лечлы, быд том морт активистлы. Том воjтыр
„путкылт-пөрөд“ важ-нога визму ужалөм! Лөсөд
коллективжас—нуөд өктөс социализмлаң!

Н. Молчанов

Сікт пыр өтарө кыптіс, јонміс.

Уна вога војнајас-бөрын мјанлы колі паза-
 лөм овмөс. Гөгөр вөлі кіссөма, жугалөма. Уна
 фабрик - заводјас, — өткө важысла, қонтавлытө-
 мысла, мөдкө, сырјо тырмытөм-абутөмыс-вөсна. —
 оз вөлі ужавны. 1922-23 воө промышленноес
 лезіс төварсө кык мільард шайт-доные еща, а
 1912-13 воө лөзлөмаде сізім мільард шайт-дон-
 саяс. Јона омөлтчіс і сіктса овмөсыд. 1912-13
 воө-кө докодыс воө вөлі матө 13 мільард шайт-
 дон, 1922-23 во-кежлө уеі 8 мільард шайтса улө
 Војнајас-дырјі јона чінліс көза-места. Омөла,
 кыз-сурө да омөлік му-ужалан көлујнад мујастө
 дөбөритөмысла чініс урожајыс. Чініс і скөт.

Јона омөлтчыліс олөмыд і мјан, комі муын.
 Јона қескавлім мі быдторјөн. Нәһным вөлі оз
 тырмы, муртса-муртса, шығјалөм-сорөн вөлі вотө
 вужам. Төварыд некущөм прамеја ез долы. Быд
 комсомолетс-на төдө војна-дыреа да војна пома-
 өм-бөрас первој војассө.

Војна помаөм-бөрын Сөвет - власт да кому-
 нист-партия чорыда бөстөісны овмөс кыпөдан
 уқ - бердө. Сөвет - республикаса овмөс кыпөдны
 колө вөлі бөстөыны крестана овмөсөан. Сізі і

кутисны вочны. Мед-јона, медеа војдѳр пондисны тѳждыены крестаналы овмѳссѳ кыпѳдны, ѳтпырјѳ, ѳерт, дугдывтѳг кутисны зильны пабрѳк-заводса уѳ кыпѳдѳм-понда-і. Леѳын чуждѳдѳм-сертѳ лѳсѳдисны овмѳс-нуѳдан выль полѳтика (НЕП. Воѳын таѳ-і пондам шуны). НЕП-ыс колѳ вѳлі меѳым кыпѳдны еѳктлыс уѳжалан-ногсѳ (производительныс силы), меѳым крестана ас овмѳсаныс пондисны лѳсѳдны вузѳс. НЕП-дырјѳ крестана боеѳсѳсны буржыка уѳжавны—содтыны кутисны скѳтнысѳ, паскѳдны кѳѳа-места, јонжыка боеѳсѳсны вѳдѳтны бур, ыжыд докод сетыс кѳѳа-пукѳтасјас. Лоны кутис вузѳс крестана овмѳсын, еѳкт пондис суетны кок-јылѳ. Паскаліс кара-еѳкта-костын ѳѳбасѳм-вуза-ѳм. Пабрѳк-заводјаслы, карлы лоѳсны унжык сырјѳ, унжык продукѳтасјас, лоѳ тѳвар-ѳнан-ѳн. Еѳктѳ воыс-воѳ кутисны мунны унжык вѳѳму-уѳжалан маѳинајас. А маѳинајасыѳ еѳктыѳдлы јона колѳны. Сѳјѳ вежѳ еѳктлыс чужѳмсѳ: кынѳдѳ уѳжалан-ногсѳ, бурмѳдѳ крестана-овмѳссѳ, кокѳдѳ уѳсѳ. Маѳина котырѳ крестанаѳс.

Со мыјда-дон вѳлі лѳѳѳма воѳѳа војасѳ вѳѳму-уѳжалан маѳинајасѳ, кыѳи воыс-воѳ пыр ѳтарѳ кодѳ:

1924	воѳ	21	мѳлљон	шајт-дон
1925	"	38	"	"
1926	"	76	"	"

1923-24 воѳ мѳјан заводјас лѳѳисны сѳмын 25 трактор, 1925-26 воѳ лѳѳисны-нын 1715 трактор.

Жона-нын виңму-ужалан машинажасыд да виңму-ужалан бур көлујид і мијан коми областын паскаліс. Быд вёлбетын нін ембе көқан машинажасыд, вартан машинажасыд, іңас-шыран машинажасыд. Уна мукөд пөлбе машинажас-і. Шочлөн-нын өні абу илугыд. Сікт кепыртчө (кутчыөб) машина-бердө, сїјө кажаліс-нын машинаыслые бурсө.

Кутіс јонмыны јітөдыс кара-сікта - костын. Прөмышленност пондіс сетны сїктлы төвар, машинажас, а сїкт карлы кутіс вузавны сырјо (мыјые төварсө вөчөны), прөдуктајас. Мөда-мөд-нысө отсаліг-тырјі кыкнаныс өтырыщјө мөдісны воқө.

НЕП-дырјі-жө сїктын кутісны чужны капіталістическеј-торјас (элементы), крестана-костын овмөс-сертіыс торјалөм. Вынажык, бур овмөсажык крестана өдјө сувтісны кокјылө, мукөдыс мөдөдысны кулакјас тјј-куға, нартітны зілөны гөлжыкјасөс. Нартітөны кулакјас уна - ногөн: донтөм-доныс ужөдөмөн,—ужалөм - вылө виңму-ужалан көлуј сетөмөн, сөм ужөдөмөн да сїз воқө. Медым пощны тјјсө сїктын капіталізмлы, мед бырөдны крестана-кост торјалөмсө, комунист-партіја сїктын нуөдө сещөм політіка, медым чкөз топөдны кулакјасөс, отсавны гөла да шөр-кофсөма олыејаслы, паскөдны, јонмөдны виңму-берд коператсіја, өтувја овмөсјас.

Законјас-пыр вескөдлөны, мед ескө мујас көртымөн сеталөм ез ло кулакјаслы, озыр јөзлы пөлза-вылө, мед гөлјасөс озыра, бура олые јөз

места 32 сурс гектар, 1926 во-кежлө сійө паскаліс 38 сурс гектардз. Мі тбдам, һаһ бөрдм тани ічөт пблза еетб. Мукбд-пблбс көзаяс: турун, шабди, мбс-соркни да мукбдтор, выгбднбжык вббдтны. А воэти таябясбс ез вббдтлыны. Оні јонжыка-һин кутисны ыжыд докод - сетыс көза - пуктасјастб вббдтны. 1912 воб быд 100 гектар көза места-иные 87 гектарыс вблі һаһ-улын, 1926 воб һаһ-улад бмд 100 гектар-һиыд вблі 81 гектар, 1927 воб—сбмын-һин 80 гектар. Градыв пуктасјас-улб содбма местаыс војнабз-серти кујим-пбв. Паскалб турун көрдм, мбс соркни вббдтбм. 1912 воб быд 100 гектар көзбма муын турун-улын вблбма 1 гектар, 1927 воб 17 гектар-һин. Таяб кад-кежлас-жб картупел-улын местаыс кык-пбв содбма.

Војнабз тани јона-на ещалбн, сбмын бткымын-јаслбн, вблі плугыд, бһи 16000 сајас-һин. Уһи **машинајас** һин ембс еіктјасад.

Бостам скбт вирдм. Вбвтбм крестана чинбны. 1916 воб вблбма бһија област местаын 34 сурс вбв, 1926-27 воб—37 сурс вбв-һин. Револуцсиябз быд 1000 морт-вылб вблі воб 199 вбв, а колбм во—220 вбв-һин. Мунб-і **вбв-рбдсб бурмбддмыс**. 1916 воб вблі лыд-дысб 66 сурс мбс, а 1927 воб 76 сурс мбс. Содбма 16 прбцент-вылб, а лыд-дыны-кб бшјасбс, кукаһјасбс—32%-вылб содбма.

Мунбны вирдму-јуклбм-лбсббдбмјас (землеустројство), һур костан ужјас да сиз воэд.

Вирдблам коператсја-вылб. 1919 воб вблі 5 вирдму-берд коператив, а 1926-27 во помаег-

кежлө вӧлі 39 котыр-һин. Сені 615 шӧен, таыг-
кыһңзі һӧшта вӧлі 76 машиннеј тӧварішщество,
һур костан да ӧтувјӧн виӧму вӧчан 46 тӧваріш-
щество, 70 виӧму-овмӧса тӧварішщество, 34 уж-
дысан тӧварішщество да 27 мукӧд-пӧлӧс тӧваріш-
ществојас. Ставыс вӧлі 293 ӧтувтӧм, сені
лыӧдыггис 2170 шӧен.

1926 27 воӧ вӧлі лезӧма област-пыцца вӧктса
овмӧс кыпӧдӧм-вылӧ 433 сурс шайт, 1927-28 воӧ
1580 сурс шайт. Тајӧ сӧмыс мунис ӧтувтӧма дај
ӧтувтчытӧм крестаналыс овмӧссӧ кыпӧдӧм-вылӧ.

Сіктлӧн ӧһіја чужӧмыс, воӧдӧ мунан тујыс.

Сікт быдмӧ, јонмӧ. Воыс-воӧ паскалӧны сотсіа-
лістическеј торјас (элементы)—колхозјас, быдсама-
пӧлӧс артелјас, тӧварішществојас. Сікт мунӧ
партіјалӧн Ставсојузса XV сјезд індӧм туј-куӧа—
гырыс ӧтувја овмӧслаң. Сӧмын, ӧерт, јона уһжык
крестанаыс-на ужалӧны торјӧн, ӧтувтчытӧг. Комі
областын 1928 вога јанвар кежлӧ вӧдӧма 34 кол-
хоз-на сӧмын. Торјӧн-торјӧн ужалӧн, олігӧн,
ӧерт, мунӧ крестана-кост торјалӧм. Мукӧд кре-
станаыс јӧз-помыс, гӧлјасӧс да батракјасӧс нар-
тӧтӧмӧн озырмӧны, кулакӧ пӧрӧны. А коді сурӧ і
гӧлмӧны. Шуам, крестаніһлӧн кулі вӧлыс, сотсіс
керка-картаыс. Сені со і ем суӧытӧм олӧмыӧ
крестаніһлӧн. Правітелство, ӧерт, мыј вермӧ

отсалö гөлјаслы, а мед-нн јона öтувтöма гөл јöзлы, сöмын оз-на быдлаö тырмы отсöгыс, оз-на сесса пыр вескыда ужавны меставывса служак-јас. Шуам, сöмтö леöны гөл јöзлы уждöм-вылö, а вчзасны мөдтор-вылö.

Унаыс-на мјан комсомолецјас сорейлöны, оз вермыны бура тöдны, кодöс лыдöыны кулакөн, кодöс шöркөдöема олысөн да гөл кресгаһнөн. **Кулак** нартөтö гөл јöзöс, олö јöз ужд-помыс. Вчзö слуга - казакјасöс, лөбö пöдөһшицаөн уждöдö. Ассыс овмöсö јöз уждөн лептö. Кулаклөн вчзмуыд уна, скöтыд, вчзму ужалан көлујыд-и. Кулакјасыд уна-ногөн нартөтöны гөл јöзсö: сöм-вылö уждöдöны јöрмөм јöзлы көјдыстö, вчзму ужалан көлујтö сетöны, сыыс бөртинас кык-пöлöс кучөк кулыштöны. Мјан областын тацöм јöзыд быд өктын өм. Медөн уждöдөјасыд, пушына, кучөк һөбалысөјасыд, спекулантјасыд-öд өз-на бырны.

Шöркөдöема олыс кресгаһн өз уждö јöзöс медалөмөн ас овмöсас, оз нартөт (эксплоатирүјт) дај ачыс јöзлы оз ужав. Сөјö олö аслас трудөн аслас өчөтөк овмöсын. Сылөн овмöсыс сетö тырмымөн сојан, көмкөт-паскөм-вылö, ужалан көлуј-вылö, с. в. сөрт, көр-сурö сөјö, прөст көдјасöжык ө ужалö медөн, шуам, көрлеөд, заводö ветлывлö, вурөывлö, гындысö да мүкөдтор вөчö, овлывлö, ө ачыс јöзöс уждöдö. Шуам, страда-дырјө ужалысөкө тырмытөм-вөсна јöзöс уждöдлывлö. Сöмын уждöдö өз прөбыл боетөм-понда сы-помыс, а кадын уждö ас овмöсас бергөдöм-вөсна.

Гӧль крестанін сугдытӧма олӧ. Сылӧн һаныр оз тырмы, щӧкыда пикӧ волевлӧ. Уждысӧ кулак-ордын, воґсасӧ. Шуам тулыснад турунлаыд мунӧ озыр-ордӧ, кӧзигад кӧждыстӧ вочсалӧ. Сесеа унжык кадсӧ медасӧмӧн донтӧм-доныс і ужалӧ. Уналӧн абу вӧлыс, овмӧсас ужалымыс еща, а соyleneас тырӧма. Гӧль крестанінӧс нартітӧны озырjас; кулакjас.

Сиктын партијалӧн пыкӧдыс (опораме)—гӧль крестана. Шӧркодґема олыс—мијан сојуґник, кулак—классовеј враг. Партијалӧн да властлӧн еіктса політика: кыпӧдны гӧль крестанаӧс, лӧсӧдны налы бур, кокні олӧм. Сы-вӧсна мед-ыжыд отсӧгсӧ еетӧны гӧль крестаналы Отсалӧны і шӧркодґема олыејаслы. Шӧркодґема олыс крестанаӧс ми огӧ ӧтдортӧ. Сіjӧ-ӧд олӧ ас ужӧн. А кулактӧ, jӧз уж-номыс олыејассӧ, нартітыејассӧ быд-ногӧн ми зылам пощны нартітӧмеыс, jӧз сылі-вылын олӧм-еыс ми сіjӧс топӧдам. Ми огӧ леґӧ нуны еіктӧс капитализмань,—ӧті-пӧлӧс jӧз гӧльмӧм-вылын нар-тітӧмӧн, мукӧд-пӧлӧс jӧзлы кокні олӧм лӧсӧдны. Сіjӧ абу мијан туж. Мијан ем мӧд туж, вескыд ві-вылын — социализм - нога олӧм лӧсӧдӧм, став jӧзыслы ӧткод бур, кокні, долыд олӧм дорӧм. Сіjӧс ми вермам вӧчны гӧля да шӧркодґема олыејассӧ ӧтувтӧмӧн. Со мыj-вӧсна партијалӧн XV сjezd леґис лозунг: „**Сіктлы колӧ тувтчавны воґӧ, гырыс ӧтувја овмӧслањ.**“ („Деревня вперед к крупному коллективному хозяйству“) Совет-власт мед-ыжыд отсӧгсӧ еетӧ ӧтувтӧма гӧль да

шөркөд-дема олые крестаналы. Ферт-лоб щощ
отсавны і օтутчытѳм крестаналы - на. օд
јона унжык крестаналы-на օнօз ез օтутчавны
да сиктыслѳн кыпалѳмыс щощ муно і торја
крестана овмѳсјас-пыр. օтутчытѳм крестана-
ыслы отсѳгыс сетеѳ օтщощ најѳс колхозјасѳ,
тѳварішществојасѳ, артѳлјасѳ котыртны зилѳмѳн.
Сѳмын օтутчѳмѳн, збылыс, чорыда, օdjѳ вескыд
туј-вывті мѳдас сикт возлаѳ. Молотов јорт пар-
тјјалѳн ставсѳјузса XV сјезд-вылын шуис: „Міјам
СССР-ын лыдѳысѳ 24 млн. торја крестана овмѳс.
Сы-пыс 8 млн. крестана овмѳсын оз вермы
вештыны ассѳ вѳв. Мыјда-кѳ јукѳн овмѳсас-нѳ
весіг і плугјыдлы-на тыр уж абу, а гырыс маші-
најас-јывесыд, ферт, нінѳм-нн-і сорнїтны“, најѳс,
ѳікѳ, нѳбнысѳ торја овмѳсјасыд оз вермыны, кѳт
і нѳбасны ічѳтїк да разїпелї мујас-вылад ужав-
нытѳ сїјѳн оз поч, дај тыр ужыс оз ло, весшѳрѳ
кутас кујлыны. Кыці-нѳ сесса օткѳныд, օтутчы-
тѳгыд овмѳстѳ кыпѳдан. Кѳт куцѳм уж, ставсѳ
унаѳнлы, օтутчѳмѳн кокнїжык вѳчны. Бостам со:
му вѳчѳм, віз паскѳдѳм, му ужалѳм, сїз воцѳ.
Со мыј-вѳсна партїја да сѳвет-власт јона зилѳны
котыртны-օтутчны гѳла да шѳркѳд-дема олыејасѳе
быдѳсама сїкас артѳлјасѳ, тѳварішществојасѳ,
колхозјасѳ, коммунајасѳ. Мѳдкѳ, օтутчѳма гѳл да
шѳркѳд-дема олые крестана чїкѳз мездысаны
кулак кї-улыс, оз лоны сыс завїеїмејѳс. Кулак
оз-нн кут вермыны нѳкодѳс нарнїтны. Сєкї
сылѳн выныс бырас.

Сөвет властлөн став законјасыс, полтікаыс дорјоны, отсалоны гол крестанаос да шөркод-дема олыејасыс кыпөдны овмөссө, бурмөдны олөмсө. А сїе меd-өdjө артмас öтyтчөмөн.

ЦИК-лөн сессїа шүис кыпөдны урожај 30-35%-вылө.

1928 во помасїгөн муніс ЦИК-лөн сессїа. Сені вөлі пунктма зев ыжыд сорні—урожај кыпөдөм-јылыс. Леҕисны закон локтан вїт вои кыпөдны урожај еща-пырыс-нын 30-35%-вылө.

МЫЛА-НӨ СЕПӨМ ЗАКОНСӨ ЛЕҒИСНЫ?

Му ужалан-ногыс крестаналөн јона-на омөл. Мујасыс вывті-на разїпельынөс. Ужалөны јона унжыкөныс-на мујассө кыҕ-сурө, кужтог. Онөҕ-на унжык мујасыс ужавөны кујім переменаөн, сені којмөд нај муыс пустујтө, весшөрө һекущөм пөльзатөг кујлө. Іза мувынеөданјасөн омөла-на крестана мујассө вынеөдөны Унаөн-на көзөны кі-помыс (мащїнатөг) да нөшта весавтөм көјдысөн. Абу-өд і сївө таҕнад ужалїгөн ічөт-кө урожајыд воө мїан.

Мїан государствоын јона унжык јөзыс ужалөны вїҕму—бердын. Вїҕму-өзмөс кыпөдөмыс, торјөн-нын һаң урожајјас кыпөдөм содтөмыс өнїа зев ыжыд мог, медым еекө індустриализатсїа ужыс өдїөжык воҕө муніс. Мїанлы колө муыс сымда

һаһ перҗыны, медем ез сӧмын аслаһым государство-пышкӧ тырмы, а меd уна мильон пуд верми́м нуны вузавны заграничаӧ. кымын уна вузалам һаһтӧ сетчӧ, сымын уна быдсама колан машиһајас, тӧварјас вермам налыс һӧбһны.

Промышленност ӧһи јонжык-һын револуцсјаӧд-воґса промышленност-дорыс. Сіјӧ зев ӧдјӧ тувтчалӧ воґӧ, техникаыс бурмӧ. Јӧз-лыдыс содӧ—содӧһны робочейјас карјасын, сietјасын крестана. Уһжык јӧзлы уһжык і һаһыд колӧ. А содӧ-ӧ мјан војһаӧдса-сертӧ мујас-вылыс һаһ бостӧмыс? Ез. Сіґкӧ, чорыда колӧ бостеыны ӧһи-жӧ урожајјас кыпӧдһны, уһжык һаһ перҗыны-муыс. Колӧ кык шеп быдтыны сетчӧ, кытчӧӧ ӧһӧз быдмыліс ӧтӧ шеп.

ВЕРМАМ-ӧ ВАЈӧдһны олӧмӧ ПРАВИґЕЛЬСТВОЛЫґ ШУӧМСӧ.

Сӧветскеј кӧзайствојаслӧһ, колхозјаслӧһ, опыһнеј стантсјајаслӧһ уһжыс, воґмӧстчыс крестаналӧһ видлӧґјасыс петкӧдлӧһны, 30-35% -вылад урожајтӧ кыпӧдһны поґӧ. Бура наука-сертӧ уґадӧмӧһ сыыс-на јона поґӧ лептыны урожајтӧ. Робочей да крестаналӧһ инсепктсја тӧдмалӧма 1000 овмӧс воґмӧстчыс крестаналыс да налӧһ һаһ урожајыс мукӧд крестаналыслӧһ-дорыс 63% ыжыджык. А-ӧд уһжыкыс сені (77,8%) гӧл да шӧркӧдсама олыс крестана.

Тајӧ (урожај кыпӧдан) уґсӧ мӧ ӧдјӧжык вермам олӧмӧ вајӧдһны гӧл да шӧркӧдсама овмӧсјас-

пөвсө вермана вьл-сикас ужалан-ногјас сујомөн. Татчө позө индыны: бур сорт кјдысјасөн көрөм, ставсө кјдысјассө весалөм, машинаөн көрөм, межајас бырөдөм, вредительјаскөд вермасөм, јогтурун быдмөмкөд воґсаөм, мујассө буржыка дөґөритөм. Сесга дугдыны мујас-вылын скөтөе вичны, кујөдөн буржыка вөдитчыны, јонжыка бостыны вынөдны мујастө иґвесткаөн, трундаөн, нөимөн, фосфоритөн, веж (турун) мувынөдан вөдитөмөн. Мукөдлаас емөе машинајас, а крестана сийөн оз ужавны, машинајасыслы тыр ужыс абу. Ставыс тајө өтищөц мујас паскөдөмкөд јона сөдтасны урожајсө.

ЦИК постановленнеас сизі і шуөма. Тајө вит вонас-пө ґикөз колө бырөдны омөлик кјдысјасөн көрөм. РСФСР-куға сортовеј кјдыс фондеө вит во помасиг-кежлө шуөма дөсөдны 1.229.674 тоннаөз. Тајө восаңыс-жө заводитны дөсөдны рајонса, вөлөстса, сиктса кјдыс фондјас меставывса сортовеј да бурмөдөм кјдысјасыс. Сиктын медвоз сортовеј кјдысјасөн көзыс крестаналы да сортовеј кјдыс-вылө вужыс сиктјаслы сетны преміјаяс, с. в. Кујим воөн өбјажитны ставсө көзны весалөм кјдысөн да машинаөн. Сөдтыны кјдыс весалан пунктјас, обозјас. Кјдыс весалан машинајас шуисны сөтавны лгөтаөн вичму өмшествојаслы, дон бөттөг весавны кјдыссө гөлкрестаналыс. Унжык сөм леґны прокатнеј пунктјас-вылө. Јонжыка паскөдны химическеј (мувынөданјас леґан) промышленносө. Вит во помасиг-

кежлө медым 25% мүсө (нечерночомнеј полосаын) вынеөдісны ізвесткаөн, 3 млн. гектар кѳза места вынеөдісны фосфорітөн Совнаркомөн шуөмые-бынѳи-на нѳшта. Јонжыка щѳктісны кредітүјтны крестанаөс іза мувынсөданјасө һөбавны.

Постановленьне сің-жѳ индѳ виңму лөсөдлѳм (чемлеустројство) бура нуөдѳм-вылѳ, паскѳдѳм-вылѳ да мед ез щѳкыда вѳчавны виңму јуклѳмјас. Щѳктѳ паскѳдны ѳтувјѳн му ужалѳм, урожај чукѳртѳм, да скѳт виңны бостыны. Кулыурнеја му-бердын ужалыс өктјаслы-пѳ кредітсѳ колѳ унжык сетны.

договорѳн кѳңѳм (контрактатсја) колѳ јонжыка паскѳдны. Унжык кредіт сетны, бур кѳјдысјасѳн да велѳдѳмѳн буржыка отсавны кѳңысјасыслы, а кѳңысјасыс мед буржыка дѳңбрітасны кѳңасѳ да с. в.

Став тајѳ моңјасѳ колѳ јітны өктѳ гырыс овмѳсјас (колхозјас, совхозјас) лөсөдѳм-паскѳдѳм-кѳд. Сетчѳ гѳль да шѳркѳдѳма олысјасѳс котыр-тѳмкѳд. Сіктын колѳ промышленносѳын-моз-жѳ нуөдны индустриализатсја. Мед омѳлык гѳр-пыдѳді му-вылѳ сувтіс трактор, чарла-пыдѳді вундан машина, пу вартан-пыдѳді вартан машина, медым носнѳ овмѳсјас-пыдѳді лоіны гырыс ѳтувја овмѳсјас. Секи јона содас урожајыд, секи бырас сѳкыда да гѳля (суңытѳм) олѳмыд, вежес өктлѳн чужѳмыс.

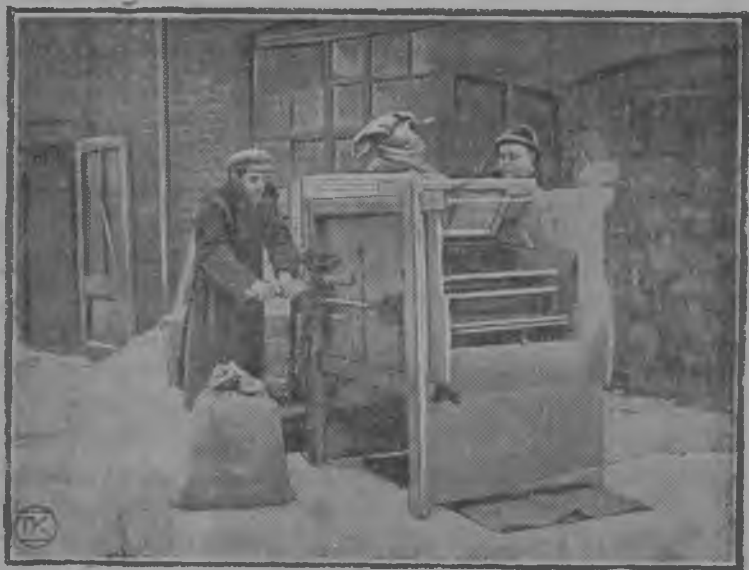
Комсомол сиктса овмөс кыпöдан уҗын, крестанаөс котыртан уҗын.

Комсомол бид уҗын отсалö партиялы. Овмөс кыпöдан уҗ, крестанаөс öтүвтан уҗ, комсомол тöдö, öнi сылөн мед-ыҗыд уҗ сиктын, крестана-костын. Комi комсомол, мыҗ ем выныс зилö вайöд-ны олөмö партијалыс политикасö. Уна гырые уҗјас-нын сiјö нуис сикса овмөс кыпöдан уҗын, воҗö нöшта-на јона, öдöбтөмөн нуны пондае сиктөс кыпöдан уҗ. Сiјö заводитö поснi уҗјас-саң, воҗö пыр-öтарö нырнуөдö. Поснi уҗјассыс чукөрмөны зев гырые-торјас. Поснi уҗјассаңыс i мi заводитам еорнитны

КÖЈДЫС ВЕСАЛÖМ.

Мiјан крестанаыд унҗыкыс-на һаңсö көзöны весавтөм көјдысөн. Первојсö бытөтö кәжитчө сысө һиндм омдлыс абу. А вөдөмө i көјдыс весалөмыд абу шыбытана уҗ. Уна ео тонна һаң мi областын епәҗык бөстам муыс көјдыс весавтөм-понда. А муыс мыҗ нöшта сысө щыкö—изөрмө, јогөсө. Куш весалөм көјдысөн көзөм-вөсна-нын мi вермам кыпöдны асыным урҗајнымдө 10 прöцент-вылö. Крестанin-кө көзө еу, шуам, гектар му-вылö весавтөм көјдыс 160 кило-грамм, бөстө урожај тоннадн җынјөн (90 пуд), а

весалом кӱдӱсӱн кӱчӱгӱн сылӱн кӱдӱсыс ещӱ-
жык мунас, а урожајыс воас-нын 160 кӱлограмм-
кымын (10 пуд) унжык. Комсомолчјас тајӱ уж-
бердас чорыда-нын бостӱбӱны.

Весалӱны кӱдӱс.

ӱтӱ комсомолч Обкоммолӱ гӱжӱ: „Ме колан
во ӱтӱ му-вылӱ кӱзлӱ id ӱтӱ жынјас „Тријерӱн“
весалом кӱдӱсӱн, мӱдас весавтӱм кӱдӱсӱн Менӱ
бат сералӱ, мам видӱ: ӱемторсӱ-пӱ ужалан — шуӱны.

Кытчо весалом кӱдӱсӱн кӱзӱ, тӱдчымӱн бура быдмӱс, мӱдас—чӱбба. Воӱс ар. Торӱн вундӱ, торӱн вартӱ. Ӑтӱ жынӱс, кытчо весалом кӱдӱсӱнас кӱзӱлӱ, уӱс 90 кӱлограмм ӱд, а мӱдӱс 80 кӱлограмм. Ӑнӱ гортсаӱс даӱ сусӱдӱс шудӱны: збыл-пӱ-таӱ колӱ кӱдӱсӱтӱ весавнӱ“.

Мӱд комсомолетс (Попов-ӱорт) вӱсталис меным со кушӱм-торӱ, 1926 воӱ-пӱ кӱзӱгӱн менам ез тырмы весалом кӱдӱсӱс-да, ӱтӱ му-вылӱ весавтӱм кӱдӱсӱн кӱзӱ. Кытӱн весалом кӱдӱсӱн кӱзӱлӱ, му-вылас ӱӱӱӱс ӱтпырӱӱ ӱ воӱс, а кытчо кӱзӱлӱ весавтӱм кӱдӱсӱнас, дерт, кӱнкӱ вӱтӱд пӱӱ шепӱс вӱлӱ веж-на, а мукӱд шепӱс вундӱгӱс варалӱ-ӱн. Ме-чаӱта, кӱдӱс пудсаӱс уӱжык вежӱн колӱс, весӱпӱрӱ вошӱс“.

Леткаса комсомолетсӱс (Сыктыв у.) 1928 воӱ 95 прӱцент комсомолетчыс весалӱмаӱс ассыныс кӱдӱсӱнысӱ, Ыбпӱнын став комсомолетчӱсӱс весалом кӱдӱсӱн кӱзӱмаӱс. На-вылӱ вӱзӱдӱмӱн ӱ крестанӱныс (сусӱдӱсӱс) шӱц весалӱмаӱс ассыныс кӱдӱсӱнысӱ. Абӱачӱжын-пӱ, со, крестана-томӱӱӱз школаӱн велӱдчысӱс тулыснас кӱдӱс весалан машинӱсӱ новлӱдлӱмаӱс сӱктыс-сӱктӱ, весалӱмаӱс крестанӱныс кӱдӱсӱнысӱ таво 600 тонна (3500-кымын пуд).

Быд сӱктын комсомолетчӱс таӱӱ уӱс бостӱбӱны мед-воӱдӱр, дерт, сы-вӱсна медым аслыныс пӱл-зӱыс-кынчӱ чӱдӱдӱны шӱц ӱ мукӱдсӱ. Воӱд-вылӱ колӱ став кӱдӱсӱс весавнӱ, бостӱыны сортовӱ кӱдӱс вӱдӱтнӱ.

ВУЖНЫ УНА ПЕРЕМЕНАӨ.

Кујим-переменаөн му ужалөм зев ыжыд лок вајө. Унаөн-нын ескө гөгөрвооны: колө кычкө-мыжкө ужалан-ногсө вежны, сөмын оз лыстны важысаң лөсөдөм ладсө торкны. Наңтөг-пө колан — шуоны. Кодлы-нө колө петкөдлыны крестана-ыслы, кыңи буржык мусө ужавны? дерт, комсомолецјаслы. Комсомолецјаслы колө мед-војдөр вужны уна - переменаөн мујассө ужалөм-вылө. Крестаныныд өд куш виталөм-вылад оз ескы, еылы мытчөдлы, мед аслас еинмөн адзылас да пөшита малыштас—вөлыети сјјө бура мөвпыштас. Уна-переменаөн ужавны-кө кутан щөктыны, а ачыд кујим-переменаөн ужалан, сјјө тенө відыштас-на, шуас: те-пө-өд, пијанөј, том-на, нинөм он төд.

Енжык кывјөн велөдөј, а јонжыка велөдөј асланыд бур ужданыд. Коди ачыс ужалө уна-переменаөн, сытыс ескөны крестаныд.

Міјан емөс-нын комсомолецјас, ужалөны мујас-сө уна - переменаөн. Абјачојын, Іјевлев-јорт (комсомолец) ужалө мусө вит-переменаөн. Кујим во-чөж-нын вөчалө відлөгјас іза мувынөдантор-јасөн. Таво пунктөма трундаөн відлөг. Вит-переменаөн-жө ужалөны мујаснысө Рајевскіј М. Н. (Межадорын Сыктыв у.) Стартсев Н. В. (Волсаын, Куңиб өиктын).

Ме аслам овмөсын лөсөди ноль-перемена. Став муыс вөлі 11360 квадрата метр (2840 кв. сажөң).

Учү переменаын коскөм, мөдын—су, коймөдын—картупель, нольдын—id. Кужод петкөдөб коскөм-вылө. Кујим переменанас ужалігөн докодыс воывліс пюркодем-мында: су да id (58 п.) 116 шайт-дон, картупель (90 пуд). 45 шайт-дон. **Ставыс 161 шайт-дон.** А ноль-переменанас первојја (1926) вонас-воіс: су (23 пуд) 46 шайт-дон, картупель (280 пуд) 140 шайт-дон, id (23 пуд) 46 шайт-дон, зөр-сора віка коскөмыс 640 кл. (40 п.) 16 шайт-дон, мөс-соркы (80 п.) 27 ш.-дон. **Ставыс 273 шайт-дон.** Со-öd кушөма төдчымөн содөма докодыс муыс. Татчө нөшта содта. Тацү ужалігөн мујасыд буржыкөс лөбны. Көзаяд буржыка мөдас быдмыны. Пофө-öd сесе і коскөм вылад віка зөр-сорөн көзны. Унжык скөт пофө візны.

Міјан өіктјасын код-сурө ескө і јона ныртчөны уна-переменаөн ужавны-да, оз поф вужнысө сетчө, коскөм јөрјассө травітөм (востөм)-понда. Колө өіктсө чүдөдны, медем коскөм јөрјассө ез вөссөн візны, мед сетчө, шуам, віка көзісны. Пофө тацөм сорысө өіктеа собраңнејас-вылын кыпөдны. Колө сөмын төдмөдны—тыртөм коскөмыд ыжыд урон вайө өіктеа овмөслы, государетволы.

Уна переменаө өіктлы вужөм—візму-бердса овмөсын докодсө кык-кујим-пөв содтөм. Со мыјвөсна комсомоллы колө төждысны вескөдны крестанаөс, мед-војдөр гөла олыејасөс, уна-переменаөн мујассө ужалөм-вылө. Сыыс-кынці содөб крестана овмөсө вузөс фабрікјаслы сырјо-вылө.

КОМСОМОЛ ВИҢМУ ЈУКЛАН-ЛӨГӨДЛАН УЖЫН.

Разпелы, посні мујас-вылын бур-ногөн да машинајасөн ужавны он вермы. Өтүвја уж пуктыны зев сөкыд.

Комунист партиялөн ставсојузса XV сјезд та-куҗа шуис: Мијан-пө уна овмөсјаслөн-на муыс 10 пелын либө 20 пелын, а кымынкө прөчент крестаналөн 100 торјын. Таҗи мујас вөдитиг-ужа-лигөнкыпөдны сиктын ужалан-ног некущөм-ногөн он вермы. РСФСР-паста сикт-пыщса җемлеу-стројство нуөдөма сөмын 12 прөчент-вылө. Колө-пө јона тајө ужсө вынеөдны.

Ңөкјө мунө тајө ужыс і мијан областын. Сөмын өткымын вөлөстјасын-на, шуам, Көҗвылын, Летын. Мукөд вөлөстјасасе виҗмусө јуклигөн гыр-сөдалөны мујассө, матыетөны овмөс-берданыс (Ыбын да мукөдлаын). Тајө зев ыҗыд, колана уж. Комсомолчјаслы колө тајө ужсө нуигөн отсаны, медым:

Лөөөдавын сиктын өтүвјөн виҗму ужалан артелјас, машиннеј төварішществојас восталасын да сиз вөзө.

Өтүвтөма гөл да шөркөдөма олыс крестаналы колө буржык мујассө индавын.

Виҗмусө јуклигөн (прөстөј јуклигөн) озырјас шыблалөны омөлик мујассө. Мунө-кө налөн виҗ-муыс, најө кымынкө во оз і прамеја кујөдавлыны.

Ізортасны да шыбытöны. Гöла олыс сееса сїјöс
вöдїт, ужав.

Вїзїнын-пö сїктыц, гїжöны газе-
тö, мујасё јуклігөн 9 гöл крестанїн көсјöмäдө
коллектив лөсöдны, öтїлаыс і мујасё бостны.
Озыра олыс јöз-пö мујас-вывсыс весїг межа-
пасјасё шыблалöмäдө, мујас мурталысјасыслы
чужöманыс сöлалöмäдө. Öтувтчыны көсјысјасё
вїнадн јукталöмäдө, öлöдöмäдө öтувтчöмөыс. Сени
ем комсомол-јачејка, сöмын сїјö абу і вїзöдлöма
сы-вылö. Секретарыс-пö нöшта озырјасыскöд
щöщ нокөма.

Вомынсаң (Кулöмдїн у.) Моторїн с. К. гїжö:
„озырјас падмöдöны вїзму лөсöдлан (землеу-
стројство) ужсö. Гöл крестана сурöмäдө бура
олыс крестана кїпод (влыяньне)-улö-да, мукöдыс
щöщ паныд весїг мунöны. Мунö ыжыд зык
крестана-костас. Тајö ужас воzmöстчысјасё јона
быд-ногөн вїдöны. Став тајö омöлторјыс мунö
партїјетсјас да комсомолечјас сїн-возын. А најö
абу пуктöмäдө ас-возаныс мог: тудöдны крестан-
насö, öтувтавны гöла да шöркөдөема олыс-
јасё. Емöс случајјас—öтї сїктса комсомолеч
лөптö вен мöд сїктса комсомолечкöд вїзму јук-
лöм-кузаыс. Öтї-мöдјас комсомолечјас-пїыс ескö
і шыаслывлöмäдө-жö сїктса собраньне-вылын-да,
сöмын мукöд комсомолечјасыс абу кутыштöмäдө
најöс. Гöл-јöз-пöвсас воzvыв вїзму лөсöдлöм
пöндöм-куза ужыс абу вöлöма прамеј. Вїзму
лөсöдлан ужсö нуöдан комїсесїјаын 30 уполномо-

ченней - пыцкын сёмын 3 гёла олыс, мукёдыс
пёркодсёма да бура олысјас. Сесса нёти парти-
јеч нё комсомољеч сени абу. Сём уна-нын
вёчёма, а уј мунё зев омёла.

Пажгаын-пё (Сыктив у.) јуклысёгас комсомо-
љеч Чудов торкалёма быд-ногыс тајё ужсё нуодны
Комсомол-јачејкаыс сесса вётлёма сёјсё комсо-
молыс. Серт, немтор-вылё і бостнысё тащёмјасё
комсомолад.

Волсаын (Сыктив у.) скідка-накідка вёчёмабе.
Водрёсё мујасыс мукёдыслён вёлёмабе 7-10 лаын,
а скідка-накідка-бёрас лёма 10-15 пельын. Скід-
ка-накідкаон мујасыд нёшта-нын посфалёны. Сёјсё
колё қикёз бырёдны.

Чётдінын (Мордін вёл.) 1927 воё вёзмусё
јукёмабе, сёмын јуклысёгас қикёз қугёмабе. Бур-
жык вёјјасё омёл-тујё да улёжык мурталёмабе,
омёлжыкјасё (серт, сёјё гёль јёз-ордынжык) бур-
тујё да вылёжык. Қугёмабе і мурталёгас. Медса
озырыслыс став турунсё гёжёмабе 3-4 тонна, а
вёжё 5-6 мёс да 2-3 вёв. Гёлжыкјаслён, ётё вёла-
мёскајаслён, тонна. А мыјён-нё озыр јёзыс сымда
скётсё вердісны? Уна-пё рёскод вёчисны, уна
лун-вој вошпё тајё ужас, а бурыс ез ло. Вылпёв,
буржыка кёсёоны вёчны јуклысёмсё.

Палазгаын револутсёја бёрын кыкыс-кымын
јуклісны-нын вёзмусё. Вёзмуд, серт, буржыка
олысјаслён мунё јуклысёгён, гёлјаслы воё. Кодлён
мунё вёјјасыс да мујасыс, гашкё, буржыкёсё сетас
да? Оз, мед-омёл мујасё, пощёс-увјас-да, чоја

мујас-да, таласан мујас-да і шыблалоны. Гөл-крестанінлы сійс лоё вёдитны. А төданныд, кычї візјассё сөталоны? Шуам, өтї віз кык сорта: 1-өј дај 2-сортабе. Сортсё сөтө первојсё. а мес-тасё мөд сорт-увасы. Мунө кө первој сорт-вылө віздыс 5 дод-вылө мөд сорта візсё колө сөтны 10 дод. којмөд сорта віз колө-нін сөтны 15 дод, нөлөд сорта віз 20 дод. Сөрт сөтөсө сөсө сөтө мед-вылын (первој) сортсё, а візсё сөтө мед-улын сортасё да нөпата-на ещажык.

А сөмын өмөј Палазанын тақї вөчөны? А мї та-вылө, колө шуны, өмөла на візөдлывлам. Тақнад візму јуклөмыс сөсө унаыс пөльзасө оз вај гөл крестаналы.

Гїжлывлісны вел-унаыс-нін газетө візмусө јуклігөн-пө візмусө мурталан комісөіјаө сурлывлөны озыр јөз. Озыр јөз-вөсна төждысөсөјас-жө і пісаралөны. Сөсө візмусө мурталігөн (өтсөнкасө вөчїгөн) озыр пөнатөјјасыс, воасны озыр крестан-нын віз-дорад-да, шуөны: но, талөн, коңөрлөн, сїз-нін уна віздыс мунө, сортсё улөжык пуктам, лібө, турунсө ещажык гїжам А гөлжык мортлөн-кө зорөдыс, зілөны вылөжык сорттө пуктыны, унжык турунсө артавны.

Пөнатөјјасө да ревізіоннеј комісөіјаө колө бөрјыны гөлжык јөзсө да гөлјас-дор сулалыс вөјтырөс.

Вїзму јуклөм сөмын секї бұра, шылыда мунас, гөла да шөркөдсөма олысөсөсө пөльза вөјас, оз-кө ло мөзөма тајө ұжас нырнысө сүјны озыр

јѳзлы. Комсомолечјас асланыс сиктыг бура тѳдѳны: став јѳсѳ, најѳлы колѳ инавны бур канѳидатјасѳе виѳму јуклан ужѳ нудны. Чорыда виѳдны, кыѳи кутас мунны виѳмусѳ мурталѳмыс, јуклѳмыс, став омѳлторјасѳѳ тајѳ ужеыс зилны кадын бырѳдны.

Бур кѳча-пуктасјас паскѳдѳм, уна-переменаѳ вужѳм, виѳму јуклѳм-лѳѳдлѳм—ставыс сјѳ, ѳерт. кыпѳдѳ сиктѳс. Колѳ тајѳ ујјасѳѳ нудны сѳѳи. медем тајѳ ујјас-гѳгѳрыс гѳла да шѳркѳѳема олысјас ѳтвѳтчалѳсны.

КОМСОМОЛЕЧЈАС КЕЖЛЫВЛѳНЫ БОКѳ.

ѳѳи комсомол-јачејка комсомол-комѳтетас гѳжѳ: „Мѳјан сиктса овмѳс кыпѳдан ујын емѳс-нын тѳдчана-торјас. Комсомол-јачејка бура ужалѳ крестана овмѳс кыпѳдѳмын. Неважѳн вѳли отчот аславым собранѳе-вылын ѳѳи комсомолечлѳн, кыѳи сјѳ кыпѳдѳ ассыс овмѳссѳ. Сјѳ вужѳма уна переменаѳн мујасѳѳ ужавны. Мујассыс докодѳѳ ѳни кык-пѳв унжык бостѳ. Весѳг вузалѳ турунсѳ да ѳансѳ. Мѳи шѳктам сылы лѳѳдны бур рѳда ѳш, сепаратор, ѳарјасан машѳна. Мѳд комсомолскеј јачејкаыс секретарыс вѳчѳ доклад собранѳе-вылас. Сенѳи вѳсталѳ: „другјас, зев-ѳд бур еекѳ лѳѳ, хуторјас-кѳ лѳѳѳдалам. Секѳи небѳс оз ло виѳму местасыд ѳескыд“.

Сиктса крестана, шуам, кѳѳѳны турун, јона вѳѳѳѳѳны мѳс соркѳнѳи, шабѳдѳ. Ыысѳѳи торјѳн-торјѳн лѳѳѳдалѳны виѳму-ужалан машѳнајас: кѳѳан машѳна, выј вѳѳан-машѳна (сепаратор), вужѳны

уна-переменадн мујас ужавны. Ферт, тајо бур,
џі боксаң-кө візөдны—сікт кыпалө. Омөл сіјөн,
сіктислөн торја овмөсјас-пыр кыпалөмыс мунө-да.
Kodi машинајасө өткөнчыс нөбны вермө? Кулак,
озыра олыс. Најө-жө мед-кокнја вермөны вуҗны
уна - переменадн ужавны мујасө да сіз возө.
Гөляслы өткөн-өткөнлы кыпөдчыны сөккыд, выныс
налөн оз суҗсы. Тащөм тужөд мунігөн сіктын
чужө капитализм-тор, џі - пөлөс јөз бурмөдөны
овмөснысө, мөд-пөлөсјас оз вермыны кок-јыланыс
сүвтнысө. государство оз-на вермы сетны
тырмымөн отөбгөсө быд гөла олыслы.

Сіңкө, торја овмөсјас-пыр сіктлөн овмөс кыпа-
лөмыс абу вескыд туж. Комсомоллы тајө туж-куза
сіктөс нуөдөм оз ков лыфдыны бур-торјөн, а колө
лыфдыны нельучкіөн. Міјан сіктөс колө нуөдны,
медым сылөн овмөсыс вынмө, јонмө өтувја овмөс-
јас, аръялјас, төварішществојас, коммунајас (кол-
хозы) паскалөмөн. Быд уҗын візму-бердса овмөс
кыпөдөм-могыс колө зілны крестанаөс котыртны.
Ме тані нөпта боста џі нөыжыд прімер:

Јачејка суҗөдіс бур пуктас көјдысјас. Сіјөс
јүкисны комсомолчјас - пөвсө. Вөдітісны бура.
Јачејка сетіс заданье комсомолчјаслы: вердны
асыныс скөтнысө нормадн, лөсөдны датскеј
кормушка, мед-вына овмө за комсомолчјаслы весіг
щөдітісны лөсөдны бур пороз. Арнас урожај воіс
уна, весіг вузавмөн лоі. Скөтсө вердөны нормадн,
јөв содіс, весіг прібыл кутіс воны. Уна комсо-
молчјаслөн овмөсыс јонміс. Нөпта возө-кежлө

комсомольчаслы сетісны задаңнејас: нбны візму
ужалан машинајас. Крестана адқоны налые ујсб.
Бура пондісны віқодны најө уқ-вылө, комсомо-
льчјаслы ескөны. Сіјө сіқтың, шуам, сесса нуб-
дісны візму лөсөдлөм. А комсомольчјас ез і

Комсомольчјас весалбны віз.

мөвпыштлыны крестанаөс өтувтөм-понда: котырт-
ны крестанаөс, медым өтілаые мусө босталісны,
секі өтілаын машинајасөн заводітны уқавны да
сіз воқө. Весіг комсомольчјасыс асныс хуторјасө
овмөдчалісны. Тајөн петкөдісны прімер, медым
крестана өтувја уқјас-бердө ез бостыны, торјөн,
ас-кежаныс быдтісны асыныс овмөсјаснысб.

Таҗи некодыр оз ков уҗавны—сиктса овмөс кыпөдны. А тащөм җачеҗкаыд уна-на ем.

Емөе сещөм җачеҗкајас, комсомолечјас—зілөны, төҗдыөны бурмөдны торја комсомолечјаслыге овмөсјассө. Уна буртор ас-овмөсаныс вөчөны, збылыге овмөссө јона кыпөдөны. А кытчө-нө вәјөдө тащөм ногөн овмөстө кыпөдөмыд? Шөркод-дема овмөса щупөдеаңыс вуҗөны кулатскеј овмөсө.

Тащөм уҗсө со уна комсомол-җачеҗкајас (дөрт, гөгөрвотөмыс-вөсна) і лыд-дөны достіҗеңнеөн. А збыл-вылассө тајө зев ыҗыд ңелучкы-уҗ сојузса уҗын.

Овмөс кыпөдөм-могыс, кущөм уҗ-бердө мед-војдөр колө бостыны: артелө (колхозө) котыр-төмө візму лөөдөмө-ө, уна-переменаөн уҗалөмө-ө, бур пуктасјас вөдітөм-ө, скөт бурмөдөм-паскө-дөмө-ө, бур візму-уҗалан машинајас-лөөдөмө кутчөсны-ө—сјө медеа јона тыдалө аслыныс комсомолечјаслы, кущөм условіејасыс сиктас.

Комсомолеч вуҗас ас-овмөсас уна переменаөн уҗавны. Сылөн овмөсыс бурмө. Урожај содө. Скөт візөм паскалө. Сы-вылө візөдөмөн јөзыс щөщ, шуам, сиктын квајт крестанін, вуҗасны уна-переменаін-жө уҗавны. Быдөн торјөн-торјөн уҗалөны. Мунө сесса сјө сиктас візму јуклөм, а комсомолечјасыс, җачеҗкаыс оз і мөвпыштны візмүсө уна-переменаөн уҗалыс крестанаыслыс өтвывтны, најөс котыртны өтувјөн візму уҗалан артелө. Оз гөгөрвоны мукөд гөл да шөркод-дема

панассо крестанаыс мукодлаас асныс лөөддөмө-
нын, комсомоллы сөмын јоткыштны воқо көт
неуна—сені-і машиннеј төварішществоыд.

Уна сиктын, вөлбөтын муно візму јуклөм да
лөөдлөм. Мыј-но ескө, көні шуам, ем машиннеј
төварішщество, не өтілаавны (өтілааыс бөстны)
візмусө машиннеј төварішществоса шленјасыслы.
Комсомолөчјаслы кокніа поқо најөс ышмөдны.
Өд секи і мујассө буржык-іныс поқо бөстны
төварішществоыслы. Өтілааыс-кө вундасны налы
мусө. Сені со бара і панасыс-нын өтувјөн візму
ужалан артелыдлы, төварішществојасыдлы-лі.

ЕМӨГ І БУР-ІНЈАС ТӨВАРИШЩЕСТВОЈАС, АРТЕЛЈАС ЛӨГӨДӨМ-КУҢА.

Обкоммолса отчотыс мі ақзам со куқөм-торјас:
Ғеленечын (Сыктыв у.) јанвар төлысаң волком-
мол заводітөма төварішществојас лөөдан уж—
вөстөмаөс кык вьл өтувјөн му-ужалан төварішщест-
ство. Сетчө пырөма нөль комсомолөч-овмөс. Өті
төварішществоын нуөдөма-нын өтувјөн му-места
перјөм. Ставыс вөлбөтөс пырөмаөс төварішщест-
војасө 5 комсомолөч-овмөс да 7 комсомолөч (35%).
Карвужөмын (Грива вөл., Сыктыв у.), Појолын,
Куныбын комсомолөчјас вөзмөстчөмөн вөстисны
машиннеј төварішществојас. Сені комсомолөчјасыс
нырнуөдөвы. Чуқлөмын (Сыктыв у.) нөль комсо-
молөч да 2 беспартіјнеј өтувтчөмөн нөбисны
уждысан төварішщество - пыр вартан машина.
Тані, со, панасыс ем-нын машиннеј төварішщест-

воылы. Колö сöмын унжык шлөнјасöс чүгөртны,
пакөдны машинајас лөбөдан ужсө.

Артелөн² (Сібырын) машинади зорөд течöны.

Јөмдін ујезд-куча 77 комсомолеч-көчаин-пие
34 морт (44 прөцент) пырөмаде сельско-көчајст-
веннеј коператсіјаө. Сыктыв ујездын 63 комсо-
молеч-көчаин. Ставыс најö кущөмкө-сікас-да
коператсіјаын шлөнынбе. Сереговын сіктса копе-
ратсіјаын 10 комсомолеч. Областын відлалөма
35 комсомолеч көчаинлыө овмөссө. На-пие пырө-
маде уждысан төварішщөствоө 16 морт, машиннеј

төварішцествоо 7 морт (20%). Бура, еолбмые
ужалоны, воэмстчоны 6 комсомолеч. Потребобш-
цествоын шленын 24 морт (64%).

Помосдинын сельско-көзайственней төварішце-
ствоын 5 комсомолеч. Төварішцество сузодис-нин
вундан машина, вартан машина, віз агсалан
агас.

Сыктывдинкар районын сельско-көзайственней
обједінењенейасын 22 комсомолеч. Јачејка щөвтөм-
сертыс Буткан өіктө (Косланын, Јемдин у.)
комсомолечјас котыртисны машинней төварі-
шцество.

Тайон дерт, оз-на ков помавны. Машинней
төварішцествоыд абу-на колхоз. Отувјон маши-
најас нобалөмеањ колд пыр-отарө візму овмөсса
ужјассө отувтавны, шуам, отувјон мујастө заво-
фитны ужавны. Тайон-нын лөб отувјон візму ужалан
төварішцество. Отувјон візму ужалан төварішце-
ство—мед прөстөј колхозыс. Сысањ почө вужны
сельско-көзайственней артельө, с.-к. артельсањ ком-
мунаб. Коммунаын лөб-нын отувтөма став візмуыс,
стрөјба, вөвјас, мөсјас да мукөд скөт ужалан
көлујыс-і, дај ужыс мунө шленјасыслөн отувјон.
Кычї востыны колхозсө, либө кычїжык прөстөј
төварішцествосањ восковтны колхозөчыс, јуасны,
горнитны колд агрономкөд. Сіјө велөдас, став
індөдјассө сетас, рада-пырые отсалас.

Сөмын, дерт, абу-на-жө быдлаын тырымөдн
воэмстчөмыс. Уна комсомолечјас-на, со, аеныс
весіг абу пырөмаде төварішцествојасас, артель-

Бостам мөд пример. Көзвыв. вөл. котыртчылөма
өтүвја овмөс „В единении сила“. Сетчө пырөмаөе
1) важ кучик-завод кутыө, Лыткін А. В.; Марғу-
шов, сіјө семјаө-жө пырө Аранович (најө некод-
наныс немнас мүсө абу ұжавлөмаөс.), Міғушов
да Базов П. А., кыкнаныс најө служитөны,
бостөны жалөваңне 150—170 шайтөн төлыс. Сөрт,
најө асныс мүтө ұжавны оз кутны (Міғушовыс
торјөн ұжавны-нін сетөма асныс мүсө); Горачкін
(Лыткінлөн пљемјаньныкыс) бостө жалөваңне 150
шайт төлыс; Комлын А. І. (важ купечлөн пі).
Мүкөд 4 шленыс сөмын асланыс вынөн ұжалды
мујассө. Сөрт, тани өтүвја ұж мунны оз вермы.
дај торјөн і ұжалөмаөе. Најө өтүвтчылөмаөе-
виңмүсө јүклігөн сөмын медым бур местајасмыс
сүрісны. Оні шүісны сіјөс тупкыны.

Сіктјасад-өд јона зилөны котыртчавны кулак-
јас, сіз-жө сүјсөны гөль да шөркөд-дема олыс
јөзөн лөбөдөма төварішществојасад, артељјасад.

Комсомөлечјасыд ас-сіктеыд быдөнөс төдөны,
кодлөн кушөм овмөсыс, коді кыці оло. Кулакјассө
оз ков лөчыны колхозјасад төварішществојасад,
артељјасад.

Өтүвја овмөсјасын, артељјасын. төварішществојасын ұж.

Комсомол-јачејкалыс өні ұжөн мерајтчө кол-
хозјас лөбөдөм гөль да шөркөд-дема олысөс
коыртөм, ұжјас-сөрті.

Бура-кө комсомол-јачејка ужалө артељас,
төварішществојас, отувја овмөсјас лөсөдан-бур-
мөдан ужын, бура ужалыс јачејкаөн і лыд-өһны.
Омөбла-кө ужалыс та-бердын. лөбө һинөмтор та-куҗа
өз вөч—сјө омөлік јачејка. Сіктеа комсомол-
јачејкајаслөн комсомол-комітетјаслөн тајө ужыс
кредтана-пөвсын—мед-ыжыд, мед-колан уж, быд-
лунса төждысан-тор. Та-гөгөр і колө гартны став
мукөд ужјассө. Сөмын мјан өвлө со куцөм
һөлүчкі:

Јачејка өіктын, шуам, аслас зілөмөн, вөзмөст-
чөмөн отувтис кредтанаөс төварішществоө, артелө,
Коммуна лөсөдисны лі. Сөгса сјөн бытөө і
ужыс помаөө. А кыці сені мөдас ужыс, мыј лөб
бурыс тајө отувтөмөсы, кыці буржыка сені ужсө
пуктыны—сјө бытөө абу комсомоллөн төждысан-
тор, бытөө сетчө јачејкалөн һекуцөм мөг абу.

Кыці вермас јачејкаыс отсавны отувја
өвмөслы?

Комсомол-јачејка вермас ас-пөвсөсы сетны
коммуна выль шленјасөс. Быд комсомолөч-
көҗаһнлы быт-һин колө пырны сетчө. Быд шөркод-
дема олыс комсомолөчөс мед-һин јона гөла-олыс
комсомолөчјасөс һндыны пырны отувја өвмөсас.

Комсомолөчјаслы отувја өвмөсас колө вөз-
мөстчыны, сөлөмыс быд отувја уж-бердө бостөыны.

Отувја өвмөсјас лөсөдан-һүөдан ужын уна
сөкыд-һнјас өмөс, јона сарөг-һнјас паныд сур-
пывлөһны. Ыжыд венјас лыбпывлөһны јуктөм капі-
тал отувја өвмөсас лөсөдөм-содтөм-куҗа (јуктөм

капітал—кущом докод овмөсыг-петыг шленјаслы оз сеты) отувја овмөјаслөн Ставроөјјаса 3 сјезд нуіс: „Колө-пө отувја овмөјасө содтыны јуктөм (неделымыј) капітал, мед јонжыка отувја овмөс-бердас кутчыесны, колө унжык көлуј, ембур шленјаслы отувтны, унжык-пөлөс ужјас отвылыне нуны. Отувјөн му-ужалан т-војаслы колө отувтны му-ужалөмсө, вөдітөмсө, гырыг вичму-бердын ужалан машинајассө дај му-бердса ужсө шленјасыс-лыг. Сельско-көчәјственнеј артеллы колө отувтны вичму вөдітөмсө, ужалан көлујсө, скөтсө дај шленјасыс-лыг ужсө. Коммунајаслы лөө отувтны вичму вөдітөмсө, стрөјбасө, скөтсө дај шленја-сыс-лыг став ужсө. Став отувја ембурсө колө содтыны: пайјасыг, чөжөм-вылө өм чукөртөмөн. взносјасыг, государствоөн да коператејјадн сетөм кредитјасыг, ужјөзөн лөсөдөма ембурыг,-көлујыг, овмөсса докодыг сы-вылө торјөдөмөн да сич воқө“.

Колө кыз-мыј верман поснјжык ужјас-вылө отувтчөма крестанаөс воқө нуөдны --гырыг ужјас-вылө најөс зильны отувтны, отувтчөмсө паскөдны шуам, машиннеј төварішществоөс петкөдны отув-јөн вичму-ужалан төварішществоөз (отувјөн мујас-сө тракторөн гөрны, межајассө бырөдны мујасыс-лыг, отувјөн уна-перемена мујас-вылас лөсөдны, отвылыг көчны, вартны, посні стрөјбајас во-чавны).

Тајө могсө-жө індөны отувја овмөс-пыщса јачејкајаслы Ставројузса комсомоллөн VIII сјезд-кежлө течијасыг.

d сізі оі очногоя. Кымын јона доо отуе-
 тома крестаналон овмосныс, кымын ыжыд доо
 отувја овмосас јуктом капиталыс, сымын, отікө,—
 бура ужыс мунас, ужалан-ногыс кыптас, доводыс
 отувја овмосас содас, мөдкө,—шленјассө ас-кост-
 таныс јонжыка јитас, сетые бөр петыгыс озжыс
 кут лоны.

Пуктасјас дөборитоны «Колос»-німа коммунаан.

„Омөла-на мјан кыскөма отувја овмосјасө
 батракјасөс, гөль крестанаос (нөшта-нын нывбаба-
 көчөинјасөс). Нәјдө колдө отсавны пырны отувја
 овмосјасө гөль јөдөс коператсіјад пыртан фонд-

вылө, коператсјасасын гөл јөзлы уждөм-вылө торја фондыс еөм сетөмөн“.

Мыла гөл јөзыс омөла-на пырөны өтувја овмөсјасас, артелјасө, весіг төварішществојасө? Серт, унаөн оз вермыны пырны, пырана да шленскеј вносјасөө мынтынысө еөмыс абу-да. Налы колө сетны отсөг пажсө мынтыны уждөдн еөм (ссуда) сетөмөн. Мед өтувја овмөсыс (кытчө гөл крестаніныс пырө шленө) ссуда бостыс шленјаслыс уждөсө мынтас шленнас ужалігөн воөм докодөсыс.

Щөкыда лыблывлө со куцөм еорнө да вен шленјас-костын: өтө шуө—„ме-пө өтувја овмөсас јонжыка ужала. А мөд шлен дышөдчө, лука-ытчө“. Овлывлө-өд збыл сөщөмыд. Мед тајө ез до, колө шленјасыслы дөнсө мынтыны өтувја овмөсас ужалөмыс ужд-сертөыс; гырысжык ужда-сыс ыжыдјыкөс і дөнсө лөөдны, сөсөса ужд-лыд-сертөыс мынтыны (унжык-кө ужалан, унжык вөштөд і сетны уждыс). Сізі быдөнжык кутасны едлөмыс ужавны дај унжык керны өтувја овмө-сас. Бөстам-көт, шуам, өтувјөн візмү ужалан төварішщество. Сөтчө өтувтчөма 10 крестанін. Ужалісны пыр өткофа өтө шленлөн кык морт, мөдлөн кујім морт, којмөдлөн нөл морт да сіз воөд. Сізі колө мынтыны докодөсө бөстөм-бөрын: өтөлы кык мортөс, мөдлы кујімыс да с. в. Вөв-јаслы бара-жө дөн лөөдны-дај.

Колхознікјас со мыј шуөны уждөсө организү-төм-куча: колө-пө ужалөмыслы өтувја овмөсын

разраджас лёёдны, шуам, агрономыге да уці-
тёллыге ужсё өтї разрадөн донжавны, скот дёч-
рїтїеяслы да прачкаяслы аслыныс разрад
лёёдны, ыщкїеяслы бара-жё сіңї. А ужыс
мынтыны час-лыдён, лун-лыдён, норма лёёдны-
да. Шуам, гектар небыд му гөрны (4 вершөк
паста боеталөмөн да 3 вершөк судта гөрөмөн)
лёёдны кујїм лунеа (10 час лун) нормаөн. Гөрас-
ө гөрысыс кујїм лунён, кык лунён, гашкө і лунён-
жыңїён, а донсө боетас кујїм лун ужалөмыс. Уж
лыд да качество-сертїес ужыс дон мынтөмөн
колхоз кыпөдас ужысдыс производїтельностсө.
Таңї зык нї вен оз ло. Өтї-кө сувтас курїтчыны.
мөд сы-понда оз-нїн нарөшнө сувт да кут дїр-
вїңны

Сесса быд уж колө вөчны кадын. Ферт, нїнөм
оз артмы, он-кө воңыв лёёд котыртан-уж-нуө-
дан план да котырыслыс ужалан плансө. Бара-
жө поңө прїмер їндыны. Отувја овмөслы колө
вөлі көјдыс тулыс-кежлө, машїнаяс. Сөмын ес
төждысны кадын, -зајавкатө ес вөчны воңыв,
сесса ферт, колїг-кежас оз вермыны көјдыстө
сүңөдны, машїнатө вайны.

Бостам нөшта котыртчөм-боксаңыс планлыс
коланлунсө. Шуам, сїктө воңыв артыштлытөг,—
уна-ө скот крестаналөн. уна-ө јөв вїчмө да сің
воңө,—лёёдөдны јөв-выј вөчан артөл. Лёёдїсны
завод. Бура уна сөм вїңїсны, а тырмымөн ужыс
заводыслы ес ло. Пондїс убытка воны. Таңнад-өд
бөр вермас раңыны котыртчөмыд. Поңө уна

прімер вајодны. Тајо петкөдлө—колө став ужсө, өтүвја овмөслы, котыртчыны боегеөмеаңыс нуөдны гөгөрбок бура арталөмөн, төдмалөмөн.

Овлывлөны-на мїан со кушөм-торјас: комсомол комїтет, шуам, щөктө комсомол-јачејкалы өіктө лөсөдны (востыны) сешөмтө төварішчество, артель-лы, бура воқыв условїејассө, самсө төдмавтөг. Ғерт, ташөм задаңнетө поңо сетны, сөмын бура быд боксаң јачејкаыслыс вынсө, ужалан самсө, условїејассө воқыв төдмалөмөн.

Мі воқжык віставлім-һін—колхозөс колө чујдөдны, пыр-өтарө гырысжык ужјас-вылө өтүвтчавны, шуам, машиннеј төварішчествосаң вужны артельө, артельсаң—коммунаө.

Оз ков бөкө колны і колхозын оласног бурмөдан ужсө. Тани, ғерт, уна сарөг-інјас паныд суравны кутасны. Пөрысжык јөзыд-өд вылторјасыд век-на полөны. Гөжөм-кежлө ыжыд колхозјасын поңо јаслі востыны. Јона ыжыд восков лөб вөчөма воқө, өтүв сојөм-јуөм лөсөдөм. Ставыс тајө комсомол-јачејкалөн мөг. Сеева јүгдөдчан уж, общественнеј уж колхоз-пышкын бура пуктыны. Пыдын-на вужыс јенлы ескөмлөн. Колхоз бурмөдө овмөс. Машинаөн, бур ужалан-ногөн, іза мувынеөданјасөн, сїң воқө кыпөдө урожајјас, кокнөдө шлеңјаслыс ужсө. Та-гөгөр гартны колө јенлы ескөмкөд вермасан уж. Гырыс колхозјасын лөсөдны поңо лыс-фысан-ін, нуөдны гырыс јөзөсө грамөтаө велөдөм.

Лыд-сертыс, гашкӧ, мед-бӧрҗаыс, а ыҗыда-сертыс зев колана і со кушӧм мог комсомол-җачеҗкалӧн: том јӧзыслыс колхозас бур-ногӧн уҗсӧ пуктыны. Мед ескӧ зӧнҗаҗалунсӧ сӧкыд. Һе-вын-сертӧ уҗҗасӧн Һе уекӧдны том воҗтырыслыс. Мед том јӧзыс поснӧ уҗҗасеаҗ пыр-ӧтарӧ ғырыеҗык уҗҗас-вылӧ велӧдӧчӧсны, бур навыҗҗас уҗҗеы аслыныс перҗӧсны. Шуам, велӧдӧчӧсны комсомольч-колхозчыҗас тракторӧн уҗавны.

Јона-на поҗӧ уна горҗитны колхозын бура быд боксаҗ: уҗалан-боксаҗ, культура кыпӧдӧм-боксаҗ, оласноҗ бурмӧдӧм-боксаҗ, сӧз воҗӧ,— уҗҗас-куҗа. Тајӧ ставыс колхозса җачеҗкалӧн, сӧктса җачеҗкалӧн колхозҗас лӧсӧдан уҗын зев ыҗыд могҗас.

Бӧркыв.

Комсомоллӧн став уҗыс—виҗму овмӧс кыпӧ-дӧм-могыс, выл-нога, наука-сертӧ, уҗалӧм-паскӧ-дӧм-могыс,—медым нуӧдӧ коператсӧҗалаҗ. Быд уҗын, мед-кӧт і поснӧ уҗҗасын, колӧ крестанаӧс ӧтуттавны, мед-војдӧр гӧла олыҗҗасӧс. Колӧ кыпӧдӧны крестананыслыс асыныс воҗмӧстӧчӧмсӧ. Став общественней, став культурней уҗыс сӧктса комсомоллӧн медым кыскӧ сӧктӧс коператсӧҗалаҗ. Сӧктын уҗалӧгӧн мед Һекушӧм-ногӧн ез кол бокӧ і коператсӧҗа. Сӧҗӧ мед-воҗын сулалантор. Сӧенӧ ӧшӧдан гӧҗетҗас-пыр, селско-кӧҗаҗственней круҗоҗҗас-пыр, куреҗас-пыр чуҗсаवны крестанаӧс

коператсјаа, отувтчавны. Оз ков вунодны—кредитанаде коператсјаа котыртём абу-на пом. Сію сёмын заводітчөмыс-на. Колө пыр комсомоллы тождыны і сені бура ужсө пуктём-вөсна. Сесга зырыны поснідік отувтчөмјассө, кыз шуасны, простејшеј объективнејасө, гырые отувтчөмјассө. Мед-вылын шуподјасыс коператсјаалөн—колхозјас. Көні ем-нын колхозыс, мог—отсавны, абу-кө, колө думыштыны јачејкалы, оз-ө поч востыны колхозсө. Вөстытөчыс, мі шуалім-нын, колө чорыда став меставывса условіејассө артыштыны: кушчөмө овмөс-сертеиныс, кодјас, чайтаныд, вермасны лоны шленын, јөзыс, выныс, кыз-мыј кредитјас лөоны, мујас да скөт уна-ө, сіз воқө.

Коперірујтан ужан колө кыскыны гөла да батратскеј овмөсјасөс. Мед быд комсомолеч-көчаин котыртө гөла да батратскеј овмөсјасөс, мед быд гөла комсомолеч кыскө ас-бөреаыс гөла да шөркөдөма олыејасөс. Міјан-өд, јортјас, өні туј—коллективө.

Быдлунаа ужөн коммунист-партијалөн јон вропыс—комсомол, өтө сөлдөмөн ужалігөн, өтө дүмөн воқө-вылө олігөн, кыскө ужалыс јөзөс сетчө, көні став ужалыс јөзыс лөоны өткөдөс.

Сөлдөмыс, чорыда вослалөмөн, немые повтөг, став лөксө туј-вылыс чапјіг-тырјі, вылө олөмлаң—социализман!

Кыпöдам урожајас номі мујаслыг, öтүвтам виңму уңалöм.

(Обкоммолöн Номі област-пыщса став
җачејкајаслы пігмө).

Комсомол организатсіјаслөн гөран-көңан кам-
панье-дырји сулалө мөг: збыль-вылө пöртны олөмө
сöвет - правітельствоыг да партіјалыг шуөмсс
урожај кыпöдөм-јылыг, виңму овмөс öтүвтөм-јылыг.
Торјөн-кө:

а) паскөдны кың верман јонжыка көңа места,
виңјас, весасјас да пашњајас вөчөмөн;

б) кыпөдны урожајјас һана көңајаслыг, тех-
ніческај быдтасјаслыг (шабди, көнтуо) да скөтлы
вердас пуктасјаслыг (көңан турунјаслыг, мөс
горкһылыг, картофеллыг, с. в.) да виң турунјаслыг;

в) јонжыка выноөдны, ужсө бурмөдны воңжык-
һын востөма сельско-көңајственнеј коператівјаслыг
да колхозјаслыг. Воңс-вылө паскөдны крестьяна-
лыг öтүвтөмјассө виңму уж-гөгөр (ВКП(б) Об-
ком урожај кыпөдөм-куңа шуөм-герті). Комсомо-
лечјас-пөвсыг бырөдны колхознеј неграмотност,
вермағны бырөдны комсомолечјас-пыщкыг гырыг
колхозјас мијан областын лөгөдавны вермытөи-
јылыг мөвпјассө, чорыда вермағны кулакјаскөд,
озыра слыгјаскөд—виңму овмөс öтүвтамы да
урожајјас кыпөдны торкалыгјаскөд.

Нөлхөзјасын да коператївјасын ужалыө том јөз-пөвсын совешщанъејас.

Март 10 лунгаң апрель 10 лунөз колө нуө-
давны рајјонувса совешщанъејас колхозө да
производственнеј коператсіјасө пырөма комсо-
молечјаслыг. Сетчө кыскыны щөщ унжык бес-
партїјнеј том војтырөс. Со кущөм горнїјас щөк-
там пуктыны сені:

1. Комсомол да візму овмөс өтувтөм.

2. Міјан могјас гөран-көзән кампанъеын да
колхозјас ужын.

3. Өтїкомсомолеч-колхознїклыг отчота доклад.
Колө нуны сіјөс сещөм вөлөөтјасын, көні нуө-
дөма лїбө нуөдөө візму лөгөдлөм (землеустрој-
ство), көні позө контрактатсіја нуөдны производ.
коператсіјалы.

Торјөн Індөмөн ујездјасын со кущөм вөлөөт-
јасын:

Сыктывдїнкарса рајкоммоллы: Сык-
тывдїнкарын да Көзвыв вөлөөгтын.

Сыктыв ујезд: Межадорын (Чуклөмлы да
Межадорыслы), Летјын (Летыслы да Ношоллы),
Ыбын (Ыблы да Пажгалы), Спаспорубын (Спас-
порублы да Лојмалы), Абјачојын (Чернышлы,
Чїтајовлы да Абјачојыслы), Вічїнын (Вїчїнлы,
Појоллы, Волгалы да Кебралы).

Кулөмдїн ујездын: Керчомјаын (Керчом-
јаислы да Вочлы) сѳереваннејын (сѳереваннејса-
јаслы, Ульанасажаслы да Ручсајаслы), Вомынын

(Вомынсајасыслы да Шојнатысајасы), Кулөмдінын, Көрткерөсын (Көрткерөссајасыслы, Позтысајасы да Мордінсајасы).

Јемдін ујездын: Ајкатылаын, Палын, Прондорын, Јертөмын (Удораса рајонын), Гамын, Оңежејын (Оңежесајасы, Турјасалы, Шошкасалы да вісалы).

Ізва-Печера ујездын: Ізваын. Тани пуктыггө нөшта сорні градыв пуктасјас вөйтөм-јылыг.

Совешщанејассө нуөдавыны Сыктыв ујездө мунасны обкомолса ужалыгјас да став ужалыг-јасыс укоммолјасыс, дерт, мед војдөр сещөм вөлөстјасө, көн нуөма віңму лөгөдлөм. Совешщанејас нуөдны өтыв агрономјаскөд, колхоз-бјураса інструкторјаскөд.

Обкоммолдн задаңне областувса организація-куға.

1. Весавны көјдыс став 100%-вылө.

Став комсомолецјасыслы колө көңны весалөм көјдысөн дај беспартиянеј том јөзсө щөщ сіңи көңны чүјдөдны. Сы-могыс вөлөстувса быд комсомол организація лөгөдө көјдыс весалан обоз. Обозөн ветлыны став матысса өіктјасті вөлөстын. Мед-војдөр көјдысјас весавны колхозјасылыг да гөль крестаналыг.

2. Лөөдавыны көјдыс протравітан пунктјас.

Агрономкөд өтвылыг өіктјасын воәмөстчыс крестана-ордын либө комсомолецјас-ордын лөгөд-

ны кӧйдыс протравитан пунктјас. Протравитӧм кӧйдыслӧн урожајыс ыжыджык воӧ, Һаныс буржык лоӧ-і.

3. Отсавны крестаналы унжык-пӧлӧс быдтас вӧѳитны.

Ӧні-жӧ котыртавны интсиативнӧј группајас ґіктјасӧ став колан кӧйдысјассӧ, машинајас, му-вынгӧданјас тӧдмалӧм-куѳа да зильны сецӧм кӧйдысјассӧ паскӧдны. Сы-могыс обшеј собрањне-јас-вылын вӧчавны ґписокјас, кодлы куцӧм кӧйдыс да уна-ӧ колӧ, ґетны сійӧс уждыган тӧварі-шце ст воӧ. Јачејкалы суѳӧдны колӧ кӧйдыссӧ, мед-војдӧр гӧлјаслы ґетавны.

4. Паскӧдны кӧѳа места — коскӧмӧ кӧѳны віка. картупель, с. в.

Кӧѳа места паскӧдны тӧждыґігӧн комсомољчлы оз ков куш кывнас болґӧмӧн зильны сы-вӧсна, а аслас прімерӧн петкӧдлыны кӧѳан места паскӧдӧмсӧ. Сіѳ-кӧ, быд комсомољчлы таво ґожӧм-кежлӧ колӧ коскӧмсӧ кӧѳны вікаӧн, пук-тыны картупель, с. в. Тајӧс быѳ ковмас вӧчны комсомољч-кӧѳаінјаслы.

5. Шӧркоѳема олыс комсомољч, отсав гӧллы.

Гӧла олыс мукӧд комсомољчыслӧн весігтӧ плугјыс Һі агасыс абу. Колӧ јачејканад ставнас отсавны сецӧмыслы лӧгӧдны плугсӧ, агассӧ. Шӧркоѳема олыс комсомољчлы ґіктын колӧ отсавны гӧллы кӧйдысӧн, вӧлӧн, сіѳ воѳӧ. Мед быд комсомољчлӧн лоі плугјыс да Һӧтӧ лестук му ез коль кӧѳтӧг.

6. Мун мед-возын візму овмөс өтүвтөмын.

Быд вөлөстувса комсомол оргаңизатсиялы, торјөн-нын, көні мунө візму лөгөдлөм, колө еща-вылө-нын көт өтї колхоз востыны. Сы-понда быд комсомољчлы колө төдмагны,кызї котыртны кл-хозсө, быд јачејкалы сузөдны уставјас, быд өікас колхозлыг да фјановлыг кыјжа „Спутник ком-сомольца--организатора колхоза“. Комсомољчлы аслыс колө мед-војдөр лоны колхозын шљенын. Сїјө лоө медбур агїтатсияөн колхоз - вөсна јөз-возас. Јачејкајасын лөгөдчөны колхоз оргаңизуј-төм-могыг їнітсіатївней јадројас. Налу јачејка быд-ногөн отсалө: нагрукајасыг мездө, агрономічес-кеј вынөн отсалө, выљ шљенјасөс кыскыны зїлө, џемљеустројство нуөдны заводїтны (көні оз-на мун) өїнө, сїз возө. Мед-војдөр колхозө шљенө пыртны колө гөљ крестанаөс. Нуөдны торја рытјас (вечерјас) „коллективизатсия-вөсна“, „урожај лептөм - вөсна“. Сетчө көрны агрономјасөс, ущіљельјасөс, коператорјасөс да мукөдөс.

7. Кымынкө крестанїнлы өтыв сөтны кредитсө.

Гөљ јөзлы торјөн кредит сөталөм ((а кре-дїтыс сөтсө еща-на) оз вермы төдчымөн гөљ крестанїнлыг овмөссө кыпөдны. Медым ескө кре-дїтыс төдчымөн отсаліс овмөссө кыпөдны, медым сы-пыр најөс нуөдны өтүвја ужлањ, колө зїлыны кредитсө мед сөталісны кымынкө гөљ крестаналы (группалы) өтыв, машинајасөн да візму ужалан көлујөн кредїтујтны.

8. Луз вожса да ули ожваса комсомольчјас,
лөөдөј шабди көза контракуитөм.

Люжын, Спаспорубын (Луз вожын), Ајка-
тылаын, Гамын, Жешартын (ули Ежваын) ком-
сомольчјаслы лөөдны шабди вөдитан (љновод-
ческеј төварішществојас) да вөчны договор—
шабди сө сетны кущөмкө кыган пабриккөд. Тајө
тулыснас-жө сетны задаңне төварішществоса
шљенјаслы кыз поџө унжык шабди мед көзасны.

9. Тулысын скөтөс ви́з-вылө нө лөзны.

Њекущөм-ногөн-һин ескө мед өз ви́зны тулы-
сын скөтөс ви́зјас-вылын. Сижөн өд быд во ми зев
ыжыд урон аслыным вөчам (матө којмөд јукөн
туруныс сы-понда чинө). Сы-вөсна колө общеј
собраңнејас-вылын пуктыны та-куза торја горһи
да унжык гөлөс чукөртны аслаңныд.

Сөгга јөр пощөсјассө бура кутөм-понда колө
вожмөстчыны-и. Отласа пощөсјас зоңтавны, суббоф-
һикјас вөчавны. А асгыс пощөстө комсомольчлы,
фөрт - һин мед бура колө кутны.

10. Комсомольч, паскөд мујастө, бырөд межајас.

Уна гектар буру му места вошө вөшөрө
межајас-улын. Межајассаңыс - жө сөгга уна јог-
турун быдмө мујас-вылас. Быд комсомольчлы
щөктыны бырөдны межајассө мујас-вывгыс тајө
тулыснас-жө. Јуң төлыгө быд јачејкаса бјуролы
төдмавны, вөчисны-ө тајө ужсө.

11. Вөчны вы́ му $\frac{1}{4}$ гектар, вы́ ви́з өти дад-ув.

Сетны задаңне медым быд комсомольч ок-
табр 15 лун-кежлө аслас овмөсын вөчыс $\frac{1}{4}$ гек-

тар выль му, да оти доф выль ви. Сы-могыс муяс-вылын тувсов ужясоз да арнас, муяс-вылын уж-яссө ештөдом-бөрын, вöчавлыны ячејкаяслы комсомољскеј помечјас гөљ комсомољечјаслы да кыскыны щöщ сетчö беспартіјнеј том јöзöс.

12. Ізваса комсомољечјас, вöфитöј унжык пуктасјас.

Ізва-Печераса ујездын комсомољечјаслы 1929 вога гожöмын колö бөгтгыны унжык-пöлöс град-выв пуктасјас вöфитны видлыны. Сы-могыс öнi-жö колö тырмымөн кöјдысјас дагыны да тулыснас торјöдны градывв пуктасјас-улö местајас. Ізваад колö нöшта бур, вына кöрымјас скöтлы вöфитны муяс-вылын (віка, клевер, мöс горкни да мукöд сещöмторјас).

13. Карса да школаса комсомоллы лöб öтсавны öiktлы.

а) Ајкатылаын да Сыктывдiнкарын профтех-школаса комсомољечјаслы öнi-жö ковмас лөгöдны виқму ужалан көлуј зöнталан группајас да заводитны ветлөдлыны матысса öiktјасті, дон бөгттöг зöнтавны виқму ужалан көлујсö, медвојдöр ферт, колхозјаслыг да гөљ крөгтаналыг.

б) Уланаса сельско-кöфајственнеј да леснеј техникумыг комсомољечјас лөгöдöны кык колхоз сферевјаннејын да нуöдöны агропропаганда Кужба öiktын.

в) ШКМ-са комсомољечјас мед лөгöдасны öти колхозöн, куцöм вöлөгтјасын емöв сiјö школа-јасыс.

г) Сыктывдінкарса організатсіја төдмасө гө-ран-көзән компаңне нуодан планөн. Мыгдакө комсомолечјасөс індасны отсавны ужсө нуодны Көзвыв вөлөгтса колхозјасө. Быд комсомолечлы гетчө задаңне подшевнеј өктын уж-нуөдөм-куза. Рајкоммоллы ковмас лөсөдны наказ шефса комсомолечјаслы. Полит школајасын бура горңитны-велөдны колхозјас-јылыг.

Карса быд јачејка отсалө өіктса јачејкалы кушөмкө ужөн (шуам, отсалө ужавны колхозын, вогтө выль колхоз, візму ужалан көлуј қоңталөны, көјдыс сузөдөны, гөльлы плуг пөдарітөны, көјдыс весалав збор лөсөдны отсалөны, сіз воқө).

14. Љогкеј кавалеріја вермас урожај кыпөдөм-вөсна.

Љогкеј кавалеріјалы колө чорыда, јог сінмөн візөдны, медым: 1) көзајственнеј да коператівнеј організатсіјас кадын вајісны візму ужалан ма-шінајас да көлуј, көјдысјас, мувынгөданјас, 2) көј-дыс фондјасыг көјдыссө геталісны гөль јөзлы, 3) мед-војдөр крефит муніс гөльјаслы, 4) вөвјас сујісны сөмын вөвтөмјаслы, 5) кулакјаслы ез еур крефитыс төварішществојас да колхозјас нїмөн агнысө тупкөмөн, с. в.

Ыжыд ебөсөн, ңемыг повтөг партіјалөн отса-гызлы—комсомоллы ас-дінас беспартіјнеј јөзөс кыскөмөн колө лептыны комі мујаслыг урожај, завофитны бергөдны өіктөс сотсіализм бан-вылө, коллектівізатсіја туј-вылө.

Обкоммол.

го-
акö
ны
лы
а.
м-
ы-

ы
н,
ы,
с

н
л

20095
даныс 20 ур.

Цена 20 коп.

	Коми-3
	2-1079

НА КОМИ ЯЗЫКЕ

А. С. Истомин. КОМСОМОЛ И КОЛЛЕКТИВИЗАЦИЯ С/Х.